

Список використаних джерел

1. Голінська, Т.М. Проблеми підготовки вчителів початкових класів до проведення інтегрованих уроків мистецтва / Т.М. Голінська // Актуальні проблеми викладання філологічних дисциплін : збірник наукових праць. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2003. – С. 151–155.
2. Зязюн, І.А. Культура в контексті політики та освіти / І.А. Зязюн // Мистецтво та освіта. – 1998. – № 2. – С. 2–8.
3. Кондрацька, Л.А. Антропологічний погляд на проблему культурологічної підготовки особистості майбутнього вчителя мистецтва / Л.А. Кондрацька // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. – № 6. – С. 202–214.
4. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах // Збірник документів, що регламентують роботу закладів освіти України. – Кіровоград, 2004. – С. 134–140.
5. Нейгруц, Т. В. Інтеграція освітніх програм художньо-естетичної спрямованості в освітньому просторі закладу додаткової освіти / Т.В. Нейгруц // Додаткова освіта і виховання. – 2008. – № 9. – С. 37–41.
6. Основи викладання мистецьких дисциплін / за заг. ред. О.П. Рудницької. – Київ, 1998. – 183 с.
7. Підкурманна, Г. О. Художньо-педагогічна підготовка фахівців дошкільного виховання в педагогічному університеті / Г. О. Підкурманна. СПб. : НДІХ Спб ДУ, 1998. – 277с.

References

1. Holinska, T. M. Problems of preparing elementary school teachers for integrated art lessons/ T. M. Holinska // Actual problems of teaching philological disciplines: a collection of scientific works. – Kherson : Vyd-vo KhDU, 2003. – S. 151–155.
2. Ziaziun, I. A. Culture in the context of politics and education / I. A. Ziaziun // Art and education. – 1998. – № 2. – S. 2–8.
3. Kondratska, L. A. Anthropological view on the problem of culturological training of the personality of the future teacher of art / L. A. Kondratska // Pedagogy and psychology of professional education.. – 2002. – № 6. – S. 202–214.
4. Concept of artistic and aesthetic education of students in general educational institutions // Collection of documents regulating the work of educational institutions of Ukraine.– Kirovohrad, 2004. – S. 134–140.
5. Neihurts, T. V. Integration of educational programs of artistic and aesthetic orientation in the educational space of the institution of additional education / T. V. Neihurts // Additional education and upbringing. – 2008. – № 9. – S. 37–41.
6. Fundamentals of teaching artistic disciplines / za zah. red. O. P. Rudnytskoi. – Kyiv, 1998. – 183 s.
7. Pidkurhanna, H. O. Artistic and pedagogical preparation of specialists in preschool education at the pedagogical university / H. O. Pidkurhanna. SPb.: NDIKh Spb DU, 1998. – 277s.

В статтє обоснована необхідність розвитку естетическої культури у будучих педагогов средствами изобразительного искусства. Сделан анализ научных исследований по данной проблеме, разработана модель развития эстетической культуры у студентов педагогических специальностей, раскрыты особенности восприятия произведений изобразительного искусства и влияние различных форм организации учебного процесса в вузе на развитие эстетической культуры будущих педагогов.

Ключевые слова: эстетическое воспитание, эстетическая культура, художественно-эстетическая деятельность, изобразительное искусство.

One of the prior directions of modernization the education system in Ukraine is the cultureformation of future teacher, in the basis of which is the creation of a creative holistic personality with a formed aesthetic culture. The problem of development and formation of personality aesthetic culture has been studied in researches of philosophers, psychologists, and educators. Among the most important qualities that determine the level of future teachers aesthetic culture development, scientists highlight: the need for systematic artistic education, self-education and self-education, a broad aesthetic and artistic outlook, aesthetic ideal, taste, ability to analyze, perceive aesthetic object, a high level of development artistically -creative abilities. It is proved that the future teacher aesthetic culture is a complex personal formation, which expresses the level of artistic and aesthetic competence in the field of art, involves a certain level of artistic needs formation, artistic outlook on the basis of the ability to perceive and interpret works of art, the development of individual artistic and creative-art experience, readiness to artistic dialogue and to transformation into the personal inner world the achievements of aesthetic culture. The development of students' aesthetic culture need to be made in the process of organized pedagogical activity, the purpose of which is to expand their artistic outlook, to realize aesthetic needs, to raise interest and respect to the folk traditions. As forms of pedagogical activity, it is reasonable to use special subjects, electives and creative workshops, master classes on fine arts, folk arts and crafts. The pedagogical conditions of the effectiveness aesthetic culture development of pedagogical faculty students by means of fine arts are determined: definition of pedagogical possibilities of fine arts; organization of the process of perception works of art and artistic and aesthetic activities in the process of learning; acquaintance of students with Ukrainian fine arts and, partially, world-class. Therefore, the need of improvement the process of aesthetic culture developing of future teachers reveals in the formation of creative thinking skills, aesthetic self-improvement, which requires new forms and methods of organizing aesthetic education of students in higher pedagogical educational establishment.

Key words: aesthetic education, aesthetic culture, artistic and aesthetic activity, fine arts.

УДК 378.011.3-052.091.31-042.65:378.016:373.2(045)

Михайлова Катерина Василівна,

старший викладач,

Волошин Надія Петрівна,

старший викладач,

Мукачівський державний університет, м. Мукачєво

ЕФЕКТИВНІСТЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ТЕОРЕТИЧНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті висвітлена проблема ролі самостійної роботи студентів з метою засвоєння ними теоретичних знань з психолого-педагогічних дисциплін та формування умінь застосовувати їх під час педагогічної практики у системі підготовки фахівців з дошкільної освіти. Розкрито методи та прийоми керівництва педагогічною практикою студентів у базових закладах дошкільної освіти, а також роль самостійної роботи студентів у процесі організації навчально-виховного процесу з дітьми дошкільного віку, проведенні науково-дослідницької роботи та формуванні основ педагогічної майстерності

Ключові слова: особистість, педагог-новатор, педагогічна майстерність, гуманізм, моральні якості, педагогічне прогнозування, практичні уміння та навички.

Постановка проблеми. Основним завданням нашої суверенної держави України на сучасному етапі є виховання нових поколінь у душі загальнолюдських ідеалів і національних традицій, яке починається з дошкільного дитинства – вирішального етапу становлення особистості. Тому особливого значення у галузі дошкільної освіти набуває удосконалення підготовки кадрів, покликаних забезпечити формування повноцінної всебічно розвиненої особистості, тобто якісна підготовка сучасного педагога-новатора.

Педагогічна освіта спрямовує на розвиток у майбутніх спеціалістів, галузі дошкільної освіти педагогічного мислення, оволодіння надбаннями світової педагогічної думки та педагогічних традицій українського народу; формування здатності до педагогічного осмислення явищ виховання, навчання й розвитку дитини в умовах родинно-суспільного виховання; розвиток умінь педагогічного прогнозування; формування творчого підходу до педагогічної діяльності; підготовку до практичного здійснення завдань педагога у сучасних умовах дошкільної освіти.

Нині зростає роль самостійної роботи студентів у оволодінні педагогічними фахом та формуванні практичних умінь та навичок роботи з дітьми дошкільного віку. Якраз цьому і сприяє педагогічна практика, під час якої студент уже, перебуваючи у стінах навчального закладу, робить перші кроки до формування педагогічної майстерності, ступає на стежину тернистої педагогічної ниви, бачить себе як фахівця, переконує, що не так просто керувати дитячим колективом, зрозуміти кожну дитину, навчити її простим, на перший погляд, речам, а головне завоювати у цих маленьких людей авторитет, довіру, стати для них близькою людиною. Саме тут на допомогу і приходить наставник-методист та досвідчений вихователь, який поділиться досвідом, допоможе організувати дітей до певної діяльності, викликати у них інтерес, стремління пізнати навколишній світ, допоможе відшукати активні методи та прийоми навчання малюків на заняттях і в повсякденному житті [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У психолого-педагогічній науці накопичений значний теоретичний матеріал з проблеми організації та проведення самостійної роботи зі студентами вузів під час підготовки спеціалістів зі спеціальності «Дошкільна освіта». У наукових роботах В. К. Буряка, Б. Г. Єсипової, А. М. Івасишина, В. В. Луценко, П. І. Підкасистого, Н. О. Шишкіної та інших, досліджувались сутність поняття самостійної роботи, принципи її організації, розглядалися різні класифікації, вивчалися методи, форми, засоби проведення самостійної роботи, розроблялись методики планування, організації та контролю самостійної роботи. Проблему організації самостійної роботи студентів досліджували М. Г. Гарунов, О. В. Євдокимов, С. Г. Заскалета, І. А. Шайдур та інші. У роботах К. Б. Бабенко, О. Г. Мороза, В. С. Тесленка та інших відображені особливості організації самостійної роботи студентів на молодших курсах. Управлінням самостійної роботи студентів у позааудиторний час займалися Л. В. Клименко, В. П. Шпак та інші. Навчання студентів вмінню планувати свою пізнавальну діяльність досліджували А. А. Лошак, О. М. Козак, М. П. Красницький та інші. Системний підхід в організації самостійної роботи студентів досліджувався в роботах Г. М. Гнитецької, Л. І. Заякиної та інших [5].

Роль самостійної роботи у формуванні професійної підготовки студентів розглядається видатними сучасними науковцями Елкановим С. Б., Кюпер А. М., Карповою Е. Е., Беленькою Г. В. О. Я. Савченко ядром професійної підготовки вважає необхідність згармонізувати загальнокультурні, психолого-педагогічні і методичні знання, вміння, способи професійної діяльності [7]. Ґрунтовно розроблено особливості організації педагогічної практики – одного з важливих етапів професійної підготовки фахівця у галузі дошкільної освіти - Горобахою Н. М. та Поніманською Т. І., які вказують на важливу роль самостійної роботи студентів під час педагогічної практики [2].

Мета статті: теоретичне обґрунтування ролі самостійної роботи студентів у поєднанні теоретичних знань з практикою,

особливості її організації та роль у формуванні практичних умінь і навичок організації навчально-виховного процесу з дошкільниками як перших кроків до педагогічної майстерності.

Результати дослідження. Соціально-економічні зміни в нашому суспільстві, зростання конкуренції на ринку праці ставлять дуже високі вимоги до випускників вищої школи. ЗВО покликані забезпечити не тільки високий рівень професійних знань і умінь студентів, оволодіння ними методами виховного впливу на дітей, а й формувати творчу особистість спеціаліста, здатного до самовдосконалення, який зумів би творчо застосовувати у педагогічній діяльності набуті знання і вміння. Важливим завданням навчання у вузі є формування у майбутніх вихователів педагогічної позиції, що здатна забезпечити самостійне сприйняття ними тих педагогічних інновацій, які значною мірою і становлять зміст педагогічної діяльності [3]. Розв'язання вказаних завдань у системі підготовки фахівця з дошкільного виховання забезпечується поєднанням фундаментального науково-теоретичного та практично-методичного напрямів. Однією з форм цього поєднання виступає педагогічна практика, яка сприяє поглибленню і закріпленню теоретичних знань, формуванню професійних умінь та навичок [2]. На цьому фоні межі стандартних методик дидактичного процесу стають достатньо вузькими для виконання поставлених завдань. Тому у сучасних умовах викладачі змушені шукати та використовувати такі моделі навчально-виховного процесу, які б затвердили якісно нові взаємовідносини між його учасниками. Ці моделі спрямовані на гуманізацію та активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів – з одного боку, і з іншого – поєднуються з якісним оволодінням ними необхідним комплексом знань, умінь і навичок. Тому дуже важливим є поєднання теоретичних знань з практикою.

Проведенню безпосередньої роботи студентів з дітьми у дошкільних закладах передують глибоке засвоєння теоретичних знань з психолого-педагогічних дисциплін та формування умінь і навичок щодо примінення їх у практичній діяльності. З цієї метою викладачі приділяють велику увагу організації різних видів самостійної роботи студентів на заняттях та поза заняттями. Використання різних видів самостійної роботи студентів в процесі вивчення курсу психолого-педагогічних дисциплін сприяє глибокому засвоєнню знань, розвитку творчості та забезпеченню якісної підготовки фахівців дошкільної справи. Виконання творчих робіт студентами дозволяє вирішити одночасно декілька навчальних та виховних завдань: перевірити знання майбутніх вихователів; оцінити їх уявлення, судження; формувати в студентів професійні практичні вміння, навички; сприяти розвитку творчого педагогічного мислення; сформувати навички самоосвіти, зокрема вміння підбирати і користуватися методичною літературою; вивчати передовий педагогічний досвід вихователів дошкільних закладів та використовувати його в своїй практичній діяльності. Виконання творчих самостійних робіт має велике виховне значення: сприяє формуванню переконань, творчої активності, самостійності та відповідальності.

Досвід показує, що доцільно використовувати в практичній роботі такі види самостійних робіт: написання творів, рефератів, доповідей; складання схем, порівняльних таблиць, моделей; складання характеристик; розробка планів та конспектів занять, ігор; підготовка до ярмарки педагогічних ідей; написання курсових та дипломних робіт; проведення наукових досліджень; підготовка до семінарів-дискусій, семінарів-брифінгів; проведення ігрового проектування; підготовка до проведення практичних занять у формі «Кейс-стаді», «Ділових ігор», «Відео тренінгів»; вирішення педагогічних ситуацій, тощо.

Зміст творчих робіт різноманітний. Студентам пропонують написати допис в газету, педагогічний журнал на різну тематику («Творчий портрет сучасного вихователя», «Використання інноваційних технологій в навчальному процесі» та ін.). У творчих роботах студенти повинні обґрунтувати самостійну думку, висловлюючи свої міркування на основі вивченого матеріалу. Під час вивчення тем з дошкільної педагогіки студенти складають

календарні плани роботи, розробляють конспекти занять по ознайомленню з довкіллям, розробляють пректи сюжетно-рольових ігор тощо.

Такі творчі роботи сприяють формуванню у студентів уміння поєднувати теоретичні знання з практикою, вчать застосовувати теорію в практичній діяльності, формують інтерес до майбутньої професії. Важливим видом самостійної роботи є оцінка розвитку окремих дітей згідно визначених у педагогіці критеріїв, яка може включати аналіз сформованості культурно-гігієнічних навичок, трудових умінь, ігрової та навчальної діяльності тощо. Критична оцінка проведеної виховної роботи з дітьми змушує студентів критично відноситися до своєї роботи в дитячому садку, оцінювати її ефективність, а також дозволяє переконатися в правильності вибору педагогічної теорії і в необхідності керуватися нею під час педагогічної практики.

Цікавим видом самостійної роботи студентів є підготовка до ярмарки педагогічних ідей. Готуючись до неї, вони повинні відшукати цікаві педагогічні ідеї в спеціальній літературі, в системі роботи досвідчених вихователів, а також продумати цікаву форму їх представлення. Бажано підготувати для ярмарки художньо оформлені наочні посібники і прорекламувати їх.

Під час семінарів-дискусій, семінарів-брифінгів, ігрового проектування студенти вчать слухати, робити власні висновки, вести дискусію, доводити свою точку зору. Вирішення різноманітних педагогічних ситуацій дає можливість студентам формулювати можливі варіанти рішення конкретної проблеми, знаходячи найбільш оптимальний. Курсова та дипломна робота – один з найбільш складних видів творчих завдань, важлива форма навчально-наукової роботи студента з дошкільної педагогіки. В процесі виконання таких робіт у студентів формуються навички теоретичного аналізу, збору і вивчення педагогічного досвіду, уміння творчо застосовувати теоретичні знання на практиці, навички пошукової роботи. Для успішного виконання студентами творчих робіт та вироблення інтересу до різних видів самостійної роботи необхідно дотримуватись таких методичних вимог:

- не перевантажувати студентів творчими завданнями;
- чергувати творчі роботи на заняттях і вдома, усні завдання з письмовими, співбесіди з контрольними роботами;
- необхідно давати студентам чіткі і повні інструкції, що включають мету, завдання, умови виконання роботи, об'єм, термін виконання; пояснювати, як спланувати роботу, з чого почати, як використати матеріал, інколи показати на прикладі, як повинна виглядати робота, нагадати про вимоги її оформлення;
- забезпечити чіткий облік всіх виконаних завдань: це дисциплінує студентів;
- кожну творчу роботу слід прорецензувати, вказати на недоліки, допущені помилки.

Як бачимо, підготовка висококваліфікованих фахівців можлива при наявності високої активності студентів у самостійному здобутті та поглибленні знань. Цьому сприяє чітка організація самоосвіти студентів, залучення їх до різних видів творчих самостійних робіт, виконання яких допомагає застосовувати одержані теоретичні знання в практичній діяльності. Щоб самоосвіта стала потребою, необхідно орієнтувати студентів на творче застосування знань.

Наступним кроком до педагогічної майстерності є самостійна робота студентів під час педагогічної практики. Для

студентів розроблено кафедрою методичні рекомендації щодо проведення різних видів практики у ДНЗ. Кафедрою визначається керівник практики, який проводить індивідуальні консультації для студентів-практикантів. Консультації надаються також педагогічними працівниками від ДНЗ. Студент готує методичне забезпечення для проведення роботи.

Під час різних видів практик студенти проводять: режимні процеси; різні види ігор; прогулянки; загартовуючі процедури; різні види занять; організують самостійну художню діяльність з дітьми; проводять розваги; беруть участь у проведенні свят, розваг; проводять різні форми роботи з батьками; організаційно-методичну роботу тощо.

Звертається увага на глибокий аналіз проведеної роботи, її оцінку. Під час проходження різного виду педагогічної практики студенти переконуються в тому, що як багато треба знати вихователю, щоб іти до дітей і зробити їх життя цікавим і змістовним. Це активізує їх до пошуку, самостійної роботи з спеціальною літературою, прояву креативності тощо. Адаже до дітей потрібно прийти з новими цікавими іграми, зразками малюнків, аплікації тощо. Велику роль відіграє у навчанні маленьких дітей наочність, яку потрібно виготовити, вивчити дитячі казки, віршики, примовлянки, приказки, підготувати цікаві мультфільми тощо.

Студенти переконуються, що дітям імпонують педагоги, які багато знають, можуть цікаво організувати ігри, розваги, заняття, поважати тих, від кого можна чекати сюрпризів, в той же час доброзичливих, ширих, привітних людей. Тільки під час поглибленню і закріпленню теоретичних знань, формуванню професійних умінь та навичок, ширими, доброзичливими можуть бути малюки і яку цікаву професію вони вибрали.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, самостійна робота студентів під час теоретичної підготовки та педагогічної практики – один із важливих етапів професійної підготовки сучасного фахівця у галузі дошкільної освіти, яка сприяє поглибленню і закріпленню теоретичних знань, формуванню професійних умінь та навичок. Тільки педагогічна практика по справжньому відкриває перед студентами сутність обраної ними професії, допомагає оволодіти основами педагогічної майстерності щодо формування справжньої всебічно гармонійно розвиненої особистості, справжнього патріота рідної країни, зрозуміти, що реформи в Україні починаються в душах дітей. У цілому педагогічна практика сприяє виробленню у майбутніх спеціалістів основ педагогічної майстерності уже в період перебування їх у стінах вишу

Під час проведеного дослідження було виявлено, що важливим є до початку педагогічної практики глибоке засвоєння студентами теоретичних основ професійно спрямованих навчальних дисциплін, ознайомлення із сучасними методами та формами організації педагогічної діяльності, що дозволяє під час практики продовжити формування у майбутніх вихователів професійних умінь і навичок, необхідних для самостійного вирішення педагогічних завдань в умовах реального навчально-виховного процесу, розвиток потреби систематичного професійного самовдосконалення. Дане дослідження не є повним і завершеним розв'язанням порушеної проблеми. Перспективною є розробка особливості формування педагогічної майстерності студентів під час проведення різних видів педагогічної практики.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти: нова редакція : затв. наказом МОНмолодьспорт України № 615 від 22.05.2012 р. / наук. керівник А. М. Богуш // Дошкільне виховання. – 2012. – № 7. – С. 4–19.
2. Горобаха, Н. М. Педагогічна практика за вимогами кредитно-модульної системи / Н. М. Горобаха, Т. І. Поніманська. – Київ : Слово, 2009. – 280 с.
3. Квас, В. Самодостатність вузівських дисциплін для професійної підготовки студентів / В. Квас // Рідна школа. – 2007. – № 4. – С. 20–23.
4. Приходченко, К. І. Творча майстерність учителя як основа його професійної діяльності / К. І. Приходченко. – Донецьк : ДУІШП, 2011. – 144 с.
5. Про вищу освіту : Закон України : від 01 липня 2014 р. № 1556-VII // Урядовий кур'єр. – 2014. – 13 серп. (№ 146). – С. 7–18.

6. Савченко, О. Я. Удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів / О. Я. Савченко // Початкова школа. – 2001. – № 7. – С. 1–4.
7. Самостійна робота студентів : навч. посіб. / В. І. Євдокимов, Л. Д. Покроєва, Т. П. Агапова, В. В. Луценко ; за заг. ред. В. І. Євдокимов ; ХДПУ ім. Г. С. Сковороди. – Харків : Вид-во ХДГУ, 2004. – 140 с.

References

1. Bohush A.M., Bielienska H.V., Bohinich O.L., Havrysh N.V., Dolynna O.P., Ilchenko T.S., Kovalenko O.V. and others (2012), Bazovyi komponent doshkolnoi osvity: nova redaktsiia: zatv. nakazom MONmolodspor Ukrainy № 615 vid 22.05.2012 r. [The basic component of preschool education: new version: Approved by Order of the Ministry of Education and Science, Youth and Sports of Ukraine, No. 615 dated May 22, 2012] *Preschool education*, No. 7, P. 4–19.
2. Khoropaha N. M., Ponimanska T. I. (2009), Pedagogichna praktyka za vymohamy kredytno-modulnoi systemy [Pedagogical practice under the requirements of Credit-Module System], Kyiv: Slovo, 280 p.
3. Kvas V. (2007), Samodostatnist vuzivskykh dystsyplyn dlia profesiinoi pidhotovky studentiv [Self-sufficiency of university disciplines for the professional training of students] *Native school*, No. 4, P. 20–23.
4. Pryhodchenko K. I. (2011), Tvorcha maisternist uchytelia yak osnova yoho profesiinoi diialnosti [Creative mastery of a teacher as basis for his professional activity], Donetsk : SUIAI, 144 p.
5. Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy : vid 01 lypnia 2014 r. № 1556-VII [About Higher Education: Law of Ukraine, July 1, 2014 No. 1556-VII] (2014), *Governmental Courier*, August 13, (No 146), P. 7–18.
6. Savchenko, O. Ya. (2001), Udoskonalennya profesiynoi pidhotovky maybutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv [Improvement of professional training of future primary school teachers] *Primary school*, No 7, P. 1–4.
7. Yevdokymov V. I., Pokroyeva L. D., Ahapova T. P., Lutsenko V. V. (2004), Samostiyna robota studentiv : navch. posib. [Independent work of students: study aid]; under general editorship. V. I. Yevdokymov; KhNPU named after H. S. Skovoroda, Kharkiv: Published by KhNPU, 140 p.

В статтє освещено проблему роли самостоятельной работы студентов с целью усвоения ими теоретических знаний из психолого-педагогических дисциплин и формирования умений применять их во время педагогической практики в системе подготовки специалистов дошкольного образования. Раскрыты методы и приемы руководства педагогической практикой студентов у базовых учреждениях дошкольного образования, а также роль самостоятельной работы студентов в процессе организации учебно-воспитательного процесса с детьми дошкольного возраста, проведены научно-исследовательской работы и формировании основ педагогического мастерства.

Ключевые слова: личность, педагог-новатор, педагогическое мастерство, гуманизм, нравственные качества, педагогическое прогнозирование, практические умения и навыки.

The problem of the effectiveness of organizing and conducting independent work of students with the purpose of deep learning of theoretical knowledge in psychology, preschool pedagogy and partial methods; study of modern effective forms, innovative methods and methods of teaching and upbringing of children of preschool age; formation of abilities and skills of application of theoretical knowledge during the pedagogical practice in the system of training of specialists in preschool education has been highlighted in the article. The peculiarities of the combination of theoretical and practical training of students of the specialty "Preschool Education" for performing professional duties of the preschool educator, peculiarities of the formation of the bases of pedagogical skill during practicals, during self-training and pedagogical practice have been analyzed. Methods and techniques of pedagogical practice of students at basic preschool institutions have been revealed, as well as the role of independent work of students in the process of organizing the educational process with of preschool - age children during passing their pedagogical practice, conducting research work and forming the foundations of pedagogical skills already in the walls of the educational institution.

Key words: personality, innovative teachers, pedagogical excellence, humanism, moral qualities, pedagogical forecasting, practical skills and abilities.

УДК 378:373.3.011.3-051

Молнар Тетяна Іванівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет, м. Мукачеве

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: СУТНІСТЬ, ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ

У статті порушується проблема педагогічної майстерності вчителя початкової школи. На основі аналізу наукової літератури визначено стан досліджуваної проблеми в педагогічній теорії і практиці; окреслено роль педагогічної майстерності у фаховому становленні вчителя; розкрито погляди науковців на сутність та зміст педагогічної майстерності; запропоновано шляхи вдосконалення педагогічної майстерності вчителя початкової школи як складової його професіоналізму.

Ключові слова: педагогічна майстерність, професійна компетентність, вчитель початкової школи.

Постановка проблеми. Формування інформаційного суспільства, докорінні зміни в соціально-економічному розвитку держави, інтеграція національної освіти в європейський освітній простір потребують підготовки педагога нової генерації. Вирішальна роль у розв'язанні стратегічних завдань розвитку українського суспільства – формування всебічного і гармонійного розвитку кожного його члена – об'єктивно належить працівникам освітньої сфери.

В умовах модернізації системи освіти в Україні особливої актуальності набувають питання підвищення професійної майстерності вчителів початкової школи, їх професіоналізму та психологічної культури. Адже сучасне суспільство потребує

компетентного педагога, здатного до прийняття нових ідей, нестандартних рішень, активної участі в інноваційних процесах. Розв'язання цих завдань під силу тільки компетентному висококваліфікованому педагогу, який володіє відповідною теоретичною та методичною підготовкою, має необхідні особистісні якості.

Багатогранність і складність завдань формування нової людини в умовах відродження національної системи освіти роблять проблеми педагогічної майстерності особливо актуальними. Педагогічна майстерність завжди була й буде центром притягання, еталоном, якого прагнуть досягти в професійній діяльності працюючі за покликанням учителі.